

WELKOM AAN DER RUSSEN OP DE BIENNALE INTERNATIONALE IN VENETIË

Burgerlijke en kapitalistische kunst

(Van een speciale correspondent)

Voor de 28e maal is, sinds 1895, de Biennale te Venetië geopend. De fraaie barken van het cortege der doges voerden de hoge bezoekers aan, voorafgegaan door de gouden Buccintoro, die Italië's president naar de Giardini bracht. Langs de Riva stonden de duizenden Venetianen om het schouwspel gaide te slaan. De door een lichte bries gemitte lagune schreef een tot leven gewekt schilderij van Francesco Guardi: een bewegende symphonie in 18e-eeuwse kleuren.

Het grootste, zij het allerminst het belangrijkste, evenement ter Biennale zelf vormde, voor het eerst sinds 20 jaar, de deelname der Russen. Zij hadden hun intrek genomen in het tsaristische paviljoen, en er hun kunst opgehangen en neergezet. De kunst, die met een groot woogen was aangekondigd als: so-

cialistisch realisme. Hoewel de binnen- en buitenlandse experts, die een week voor de officiële opening al door de Giardini wachten, wel ongeveer vermoed hadden wat hun te wachten zou staan, ging het gebodene hun verwachtingen nog verre te boven. Eigenlijk zou men moeten zeggen: ten onder. Want het socialistische realisme bleek een soort kunst te zijn, die in het openingsjaar van de Biennale, in 1955 dus, misschien nog net gekund had. Maar die vandaag verbijterend werkte. Wat het socialisme ertmee te maken had, is naar niemand duidelijk geworden. Integendeel: er was sprake van een bijzonder burgerlijke kunst, een manier van schilderen die in de meest bourgeoise milieus van het negentiende-eeuwse Europa gewaardeerd werd. Ook het realisme was ver te zoeken. Juister ware geweest: romantiek, en dan nog van het zuikerzotte soort.

Bart van der Leek wekt misverstand

Men stelle zich voor: een lief jongste en een aardig meisje, die op een zonnig terras aan de Krimkust de heerlijkheid van het arbeidsparadijs staan te demonstreren. Of, een ander schilderij, het nieuwe Moskou getiteld, waarop een danser acht het stuur van een cabriolet, met bloempjes naast het autoram van de graafvloerde straten, omsomd door hoge gebouwen, berijdt. Burgerlijker, men kan bijna zelfs zeggen kapitalistischer goedemutatie is nauwelijks denkbaar.

De revolutionaire gedachte moest het aantal beelden van Lenin, van de dichter Malakovski, van enkele onbekende Stachanov-arbeiders, en een reeks schilderijen met verschillende onderwerpen. Bijvoorbeeld: een vergadering van jonge arbeiders, die een dwalende toekomst trechtverhuden omdat hij zich onwillig gedragen heeft. Een ander voorbeeld: juchende arbeiders in een zonnig landschap, die vol trots wijzen naar een nieuwe oogstmachine.

Van dit alhoof waren er talloze schilderijen. Zo er al een normaal en politiek-onbelast landschap of zeegezicht zassendoor scheen te lopen, bleek dit bij nader inzien toch een strekking te bevatten. Een impressionistisch aandoend zeezicht loonde een strammig kustwachter, terwijl het voor de kust varende reeplee een soort torpedo joolzager bleek te zijn, die de raandheid van de U.S.S.R. demonstreerde. Voorts waren er kolchozenferien, portretten van Prokolev, thuishkomsten van frontsoldaten met wreemde kinderen, portretten van vernastijde "tractaristen", beeldenissen als "Iederen is voor de vrede", portretten van chabachskovskij, van beheden van de arbeid en heldinnen van de arbeid, interieur van huise Lenin en romanisatrades bij een werk van Ladjeze, die overigens inmiddels steedszord heeft gepignd.

Het was allemaal weinig verheffend, en zelfs de organisatoren, directeuren van het Italiaans-museum, waren er wat verlegen onder. Zij ontkenen bij voorkor eik gesprek, maar gaven toch te kennen dat de bezoekers er goed aan zouden doen, bij de volgende Biennale terug te komen. Want „er was veel aan het veranderen“.

Het zou best kunnen dat deze uitspraak op waarheid berustte. Wie tenslotte al wildig gezegd hebben de zogezegde satelliët-landen te zien gaven, moest tot de conclusie komen dat naar de overigen nog wel in het rood gelede, vriedheid, toch losser teugels toonde. Dat goldt, in de allerereerste plaats voor Joegoslavië, waar de schilder Midrag Protic voortreffelijke schilderijen exposeerde in geen enkel Westeuropoes ensemble een slechte indruk zouken maken. Doch ook in Polen en Boemeeid bleef het aanzienlijk veel grotere mate van artistieke vriedheid te bestaan dan in de Sovjet-Unie.

Merkwaaardigeweze heeft het Russisch socialistische realisme in het westen nog navolgers gevonden. En dit vooral in Italië, waar Renato Guttuso, bijgestaan door Carlo Levi — de schriftter van Christus ging Ebbol vooroed — een merkwaaardig soort heroisch realisme ten brate geyven. Guttuso, die twee jaar geleden de vriedvriedheid van de Si-Germain-de-Près-jeugd bekelede, heeft ditmaal een reusachtig deek met een strandfrietel ingezonden, dat misaschelen wel zeer realistisch is, maar een curious-erottische iuklante betit, die aan het becept „social“ een wonderlijke interpretatie verleent. Erg serious heeft deze zijde van Italië's kunst niet genomen te worden, al is in dit land het „social“ realisme“ alidig nog levensdiger en kleurrijker dan in de U.S.S.R.

Beter schilderkunst viel echter te genieten bij Afro, die bepaald grondig en fascinerend werk maakte, dat volkomen non-figuratief is. De hoofdrijding in de Italiaanse kunst is dit overigens niet. Dat blijkt wel bij de beeldhouwers, van wie Manzù een hele zaal, met enkele nieuwe werken, toegewezen kreeg, terwijl Mascetti met één nieuw werk vertegenwoordigd was. De naam van een realistische vriendoede Giorgio de Chirico, wiens aanwezigheid ter Biennale bepaald te betreuren valt. Deze aanvandelijke representant der ditura metafysisca“ maakt tegenwoordig een onbeschrijflijk soort schilderijen, dat het midden houdt tussen smakeleke copieën van oude meesters en betygen men in Amsterdam amschidit met het woord „Karabogebor“.

Bij de beeldhouwers trad, behalve de twee al genoemde — Manzù en Mascetti — ev. hier ook onbekende figuren naar voren, namelijk Pirovi, die prachtige reliëfs met christelijke voorbeelden in ton stelede. Greco werkte lels te gemansierde; een gevaar dat bijna ook in zijn recente werken bleef vernijden.

Opvallend is de traditionele gebondenheid der Italiaanse beeldhouwers, vooral al in vergelijking met de plastiek van andere naties. Zo kwam de Zwaitsen ditmaal uit met 17 non-figuratieve beeldhouwers. Onder hen waren Sophie Takser-Arp en Louis Weber de verzetgevoeligen van de oude generatie; Robert Müller en Luginbilid de representanten der jeugde. Daartussen in staan dan Bodem- en Liack; de laatste is al eens in Sonabeel geweest, vrijwel alle vier Zwaitsere beeldhouwers hebben de een en de beitel vewerd, voor het Gier en het laspappen, ten tekenen, die zich overigens in vrijwel alle werelddelen kenbaar maken.

Zo ging de hoofdris voor beeldhouwkunst ditmaal naar de Engelmaan Lynn Chadwick, een sympathiek uitziende jonge man, die even buiten Londen een teruggetrokken landievel leidt. Chadwick is van huijs uit architect. In de oorlogjaren was hij vlieger bij de marine; nadien stroomt hij zich

in het avontuur der moderne beeldhouwkunst, en geldt vandaag als de schepper van een oeuvre in Iperplastieken, dat gekenmerkt wordt zowel door een primitiefische vormen beheert levens- en natuurvoelen, als door een hoog besef voor de ritmische schoonheid van een vormcompositie.

Ook in het Nederlandstalig Paviljoen kon men twee non-figuratieve plastische kunstenaars ontmoeten: André Volten en Constant Nieuwenhuis. Een verheugende ontvooeling werd dit maar ten dele. Kan men aan Volten's Iperplastieken, een zekere esthetische allure en een bepaalde spanning niet ontzegen, de Iperplastieconstructies van Nieuwenhuis maken de indruk van een verlaten mecano-complex, dat ten onrechte op Internationalist nivaau wordt botgegeve. Er valt niet te zien, waarom — nadat twee jaar geleden Appel en Cornille, de twee besten uit de groter experimentelen ter Biennale veroverdijde waren — ditmaal een bepaald onbestuurlijke nevenfiguur als Constant Nieuwenhuis op het internationale forum versoon moed worden.

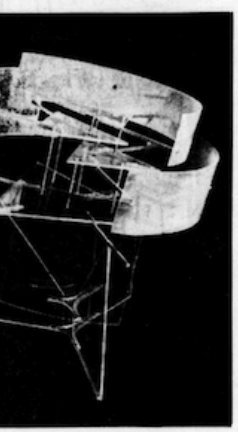
Ook de keuze van Bart van der Leek, als schilder van het driekwart van het Nederlandse paviljoen vult, en het hiernaes beheert, moet weing genlijk geacht worden. Het ligt de hoogste lid, dat eens een Nederlands gesprek georganiseerd wordt, waarbij het „geval“ Van der Leek besproken werd. Want het heeft zich allens tot een mythe ontwikkeld, waaraan de herkomst uit sprak van Bremner — „Van der Leek is een even groot schilder als Van Gogh“ — wel oebel zal zijn. Misschien heeft Van der Leek een zekere impoortante gehad in de ontwikkeling van de Stilgroep, of zelfs van de non-figuratieve kunst in het algemeen. Doch, vanaf een bepaald moment, is zijn schilderijen verleden tot een in blokjes en streepjes verknippt Br-Cramer-systeem die van elk belang, en even van elke picturale kwaliteit ontbloot is. Nu wordt het laatste geen argument geacht; doch naar tegesidit — infernacid verdedigbare — manco geen enkele positieve kwaliteit staat, is het de hoogste lid, dat voor tegenstanders — Van der Leek in een redelijk gesprek zijn eens betraden op de werkelijke betekenis van deze figur-Nu, ter Biennale, werkt bij als zwakke derivant van de Stil en van Giacometti, hoogstens misverstanten in de hand. Vooral wanneer, enkele zalen verderop, in het hoofdgebouwe, een Mondrian retrospective laat zien, ingericht door Sandberg, welk een zeer zuiver het werk van deze rechtzinnige mysticus bezat.

Ook bij de Fransen trad een staalbeeldhouwer naar voren; de in Marseille geboren César Galidaccini; bij diens werk kreeg men de indruk dat hij afgiflanks van oud kunstwerk, en daar allerlei grilige stangen en platen bemachtigd, die dan verwerkt woeden tot hoogst verveelde diergestalten. Wat men als bezwaar tegen de creaties kan aanvoeren is, dat het te veel oppervlakte-plastiek blijft; dat er te weinig bouven-in-deruimte plaats vindt. Behalve deze César had Frankrijk Giacometti naar voren gebracht, van wien sommigen oensenden dat hij wel grote prijs voor beeldhouwkunst zou krijgen, en niet Chadwick. Waarschijnlijk echter was daartoe de keuze, van Giacometti's werk gegeven, onvoldoende representatief. De serate prijs voor schilder-kunst ging daarentegen wel naar Frankrijk. Deze werd toegewezen aan Jacques Villon, wiens filinifnif-Barmonische oeuvre, 60k in groten getale, de noblesse en de spiritualiteit kleven heldiden, die er de voorname keremmeken van vormen. Daarnaast kreeg de Bernard Buffet-ziele ziens beangstigend voltrats, en zelfs modieuw-mo-nistisch. Ook — heeft dit werk een zeer persoonlijk kenmerk, en kan men het een karakteristiek schriftter, spon — niet ontzegen; het blijft een soort „omgekeerde“ salon-schild-1-nat.

Bijzonder goed gemaakt“ was de Amerikaanse inzending, Katherine Kuh van het Art Institute of Chicago, had een overzicht van de Amerikaanse schilder-kunst van nu gegeven aan de hand van een zeer govedief Bernst: „American artists paint the city“. Het alid geseelterde werk varieerde van natievel verwerkdichtbevergeve tot het verstoedoorvoerde „tachisme“.

Minder gewaagd was het Duitse paviljoen, de overzichten-ondoestelling, ditmaal gevat aan d' dit jaar gestorvenen Nolde versterkt vermoeden het beeld dat wij van deze schilder bezitten. — deed de voorkor uitgaan veeleer in de richting van zijn grafiek dan van zijn schilderijen.

Tussen zulke ervaringen door bood het Belgische paviljoen een vrieded-tiden Nederland-Frankrijk te Titel. WJ KUJEN NAAR TELEVISIE Niet meer dan 100 men, 101 wreeded-tiden Nederland-Frankrijk te Titel.

Constant, oorspronkelijk een der experimentele schilders, steek „plastisch constructeur“ zond deze combinatie met een plastic in voor het Nederlandse paviljoen op de Biennale te Venetië.

„Het nieuwe Moskou“ heet dit schilderij van de Russische schilder Jurij P. kapitalistisch beeld van de hoofdstad van de Sovj.

hij verdient, ook al zal dese retrospectieve die waardering nauwelijks te hand werke, doordat te vew van zijn late werk opgehangen is dat niet tot zijn beste behoort. Bijna der Indroverklend daaretoegen d' machtige expositie van Delezroux, die in de stad Venetië zelf te zien is, an de Piazza San Marco. Zij maakt de delik, hoewel de impressionisten na deze groote romantische te dank hebben, en geeft o.a. in een reel nooit tevoren geïmponeerde en te delidit uit Canada afkomstige werke een magistrale indruk van de mee ter.

Het is moeilijk, in het beatek van een beschouwing de kunst van heel d' wereld ook maar enigzins recht t' zien ervaren. Omrent is namelijk dan aan Finland, vooral vanwege de kostelijke paviljoen dat Antio voor d' land optrok. Ook aan Japan, dat er der mooiste gebouwen in heel de Giardini liet construeren en met een te voorrechin komt, die een vruchtbare versmelting van eigen en van westere elementen te zien geeft. Elke keuze eel ter berust op oretrechtvaardigheid; mos deze althans ten dele goedgeernaal worden door het advies zelf vvest te bezoeken. Van de na-oorlogse Biennales is die van '56 zekere één d' beoendende.

„Fluwelen Brueghel“ troef van Londense kunstveiling

En bloemen-schilderij van Jan Bruegel, dat in 1880 voor 31 pond stierk was gekocht, ging woensdag op e velling bij Sotheby in Londen vor 7500 pond van de hand. Het was ee van de 29 doeken, die elk meer d' duizend pond opbrechten. De eigena van een landschap van Rembrt wege de het bod van 6000 pond. Een stillen van Matisse bracht 4200 pond o een studie van een meisje onder re boom door Berthe Moriso ging vor 3.600 pond van de hand. Henri de zocht op Mont St. Victore“ werd vor 3200 pond verkocht, „naarbenen en ee woren“ door het zekere meester ter huust op oretrechtvaardigheid; mos deze althans ten dele goedgeernaal worden door het advies zelf vvest te bezoeken. Van de na-oorlogse Biennales is die van '56 zekere één d' beoendende.

„Hoofd van Christus“ do Roauult bracht 2400 pond op ee interieur van Vanuillard 2200 pond ee kleinere interieur van dezelfde schi der 1280 pond. Een portretgroep va Jacob Ochterveid werd vor 2200 pond verkocht, terwijl „De berouwvolle Mas dalien“ door Philippe de Champaigne vor 3100 pond van de hand ging. Ee „gezicht op de Marikerk te Utrecht van Jan van Goyen bracht 1500 pond op ee portret van Raeburn 220 pond.

Wij luisteren naa

- ZONDAG
  - HILVERSUM I. 402 m. — VARA: 6:06 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 act. 22:33
- MONDAG
  - HILVERSUM II. 298 m. — NCVU: 6:00 nuw. 6:15 orgel. IKOR: 6:30 prot. dr. KRO: 8:20 nuw. 9:45 gram. 9:50 klankbeel. 11:30 orgel. 11:45 gram. 12:30 apoloqie. 12:45 lichte mu. 12:55 nieuweweit. 13:05 sopr. en piano. 14:30 lichte mu. 15:00 nuw. 15:10 veldman. 15:15 gram. 15:35 lichte mu. 15:45 gram. 15:50 lichte mu. 16:30 sport. 16:30 nuw. 16:35 gram. 16:40 sport. 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.
- TUSDAG
  - HILVERSUM III. 402 m. — AVRO: 6:00 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.
- WOENSDAG
  - HILVERSUM IV. 402 m. — AVRO: 6:00 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.
- DOENSDAG
  - HILVERSUM V. 402 m. — AVRO: 6:00 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.
- VRIDAG
  - HILVERSUM VI. 402 m. — AVRO: 6:00 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.
- ZATERDAG
  - HILVERSUM VII. 402 m. — AVRO: 6:00 nuw. 6:13 geveer. prog. 9:45 caus. VPRO: 10:00 voedr. en med. IKOR: 10:30 prot. pr. 11:30 vragenbeant. AVRO: 12:00 lichte mu. 12:30 sport. 12:30 Euron avonkeene. Horeel: 12:40 piano. 12:55 Booste v. Frankrijk. 13:00 nuw. 13:05 gram. 13:10 geveer. prog. v. mit. 13:15 nuw. 13:20 Holland-Festival 1954: Residentie-ork. en soliste in d' pauze caus. 16:00 dansmoe. 16:30 sport. NCVU: 17:00 pr. v. VARA: 17:15 sport. 17:20 nuw. 17:25 Franck s'ruik-nu. 19:00 musicale discussie. 19:35 cabaret. AVRO: 20:30 nuw. 20:35 boeend. Frankrijk. 20:35 festival v. h. Chan-song in Venetië. 1. d' pauze. Rond Frankrijk. nabesch. 22:35 klankbeel. 21:45 Hammond-orgel. 22:05 lichte mu. 22:30 gram. 22:00 nuw. 22:15 gram.